
КЛЮЧОВІ ЦИТАТИ ЗАПРОШЕНИХ ЕКСПЕРТІВ

Надзвичайний і Повноважний Посол України

О. О. ЧАЛИЙ

Європейську інтеграцію не можна зводити до членства в ЄС. Європейська інтеграція – це ключова модернізаційна чи трансформаційна ідея українського суспільства.

Європейський вибір був, є і залишається для України. Однак європейський вибір не рівний членству в ЄС. Європа це не ЄС. Це – ключова ідея. Особливо зараз, коли пішли нові процеси, і на десятиліття вперед формується ідеологія великої Європи, де Європейський Союз лише одна частина, дуже впливова, можливо навіть головна, але тільки одна частина. І фактично Європейський Союз зараз перебуває в глибокій стратегічній соціально-економічній кризі.

Постійний заступник посла Німеччини в Україні, Радник–посланник Сузанне ШЮТЦ

Абсолютно правильно, що Україна має знати, чого вона хоче і діяти відповідно до власних інтересів. При цьому Україна має не лише відстоювати свої інтереси, а й дивитися у майбутнє. Я думаю, що для України немає альтернативи європейському вибору. Адже Україна за самовизначенням є європейською країною. І європейський вибір не виключає розвитку торгівельних зв'язків з іншими партнерами, наприклад, азійськими країнами.

На сьогодні питання щодо членства України в ЄС не стоїть, але важливо, щоб Україна готувалася до цього, якщо вона хоче бути модернізованою, розвиненою країною. Ми, як і Європа, хотіли би бачити Україну якнайскоріше європейською державою на хорошому економічному рівні, на рівні європейських цінностей.

Радник директора Інституту проблем національної безпеки при РНБОУ

О. В. ЛИТВИНЕНКО

У Лісабонській угоді сформульована вимога – напрям переходу до єдиної європейської політики, безпеки і оборони. І, власне, в цьому є суттєва можливість для України – намагатися брати участь у цій тематиці, продовжувати розвивати наші внутрішні можливості, наш внутрішній потенціал, водночас знаходячи можливості для комунікації з нашими найважливішими партнерами.

**Науковий директор Інституту
Євро–Атлантичного співробітництва
О. В. СУШКО**

Найбільш вдалою відповіддю на ті виклики, які вже були вказані, була б можливість говорити з Європою в одному дискурсі. Саме в цьому полягає мірило європейськості тієї чи іншої країни чи мейнстриму тієї чи іншої країни. Чи вона здатна говорити в одному дискурсі з європейським загалом, чи вона вибудовує суто автономний дискурс, який має іншу природу і інші цінності.

Мене турбує те, що ми не виявляємо великого інтересу до європейських дебатів. А більше говоримо в рамках того дискурсу, який нам пропонує наш північний сусід, використовуючи термінологію багатопольярного світу. Ця термінологія і логіка є вкрай шкідливою в тому вигляді, в якому її нав'язують. Тому розмови про Велику Європу абсолютно мають ґрунт і сенс, якщо тільки під цим – не розмови про біполярну Європу, яка буде поділена на дві сфери впливу, на дві системи, які діють за різними законами, різною логікою, з різними цілями і цінностями.

Ми повинні бути дуже обережними, коли говоримо про Велику Європу, і не дозволимо себе втягнути у певне виправдання моделі біполярної Європи. Тому що та модель біполярної Європи може бути реалізована тільки за умови проходження цього кордону по західним кордонам України. В усіх інших випадках буде вибудовуватися поліцентрична, плюралістична і доволі гнучка модель, в якій не буде чіткої біполярності, в якій будуть інші моделі для втягування тих чи інших авторів у спільне поле: правове, економічне, ціннісне.

Важливим моментом нашого дискурсу є те, що нам не можна переглядати стратегію, якщо навіть у нас немає швидкої перспективи вступу. Якщо ми будемо так говорити – це абсолютно демобілізує наш апарат. Якщо їм сказати – «нас ніхто там не чекає», вони не будуть робити навіть тієї дешиці, яку вони робили раніше. Тому надзвичайно важливо не допускати перегляду стратегічних цілей.

Сьогоднішній вектор ЄС для України привабливий тим, що в ньому є чітко виокремлені сегменти і майданчики для реалізації пріоритетів розвитку держави. Ми можемо по-різному говорити про Угоду про асоціацію, ми можемо по-різному оцінювати ту модель ЗВТ, яка зараз пропонується, візовий діалог і інші компоненти. Але в той же час це є абсолютно конкретні компоненти, де при умові певної політичної волі і професійного підходу можна досягнути успіхів, крок за кроком, не витрачаючи час на безплідні дискусії щодо дати вступу.

**Директор Інституту економічних досліджень
та політичних консультацій**

І. В. БУРАКОВСЬКИЙ

Хотів би зробити декілька загальних, але все ж таки економічних зауважень. Мені здається, що ключова проблема, яка в нас на сьогодні виникла, це те, що ми використовуємо традиційні аргументи і не намагаємося піти за межі цих аргументів. Візьмемо, наприклад, аграрний сектор. Ми говоримо, що українських аграріїв ніхто не чекає на європейському ринку, однак, деякі українські товари, наприклад, зернові, сьогодні тут домінують, тому немає проблеми експортувати українське зерно. Інше питання, яким має бути регуляторний клімат в країні. Що стосується інших товарів, то проблеми є... В цьому сенсі ми маємо поставити для себе дуже просте питання: зона вільної торгівлі – це інструмент, який дає нам додаткові можливості виходити на ці ринки. Але це лише можливості. І жодна із ЗВТ, які на сьогодні існують, не гарантує будь-якій країні виходу на ті чи інші ринки.

Разом з тим у нас немає серйозних секторальних розрахунків, які потрібні кроки і які існують загрози. В цьому сенсі наша європейська інтеграція сьогодні менше забезпечена, ніж, скажімо, вступ до СОТ. Тоді були серйозні розрахунки, були певні, прийняті багатьма економічними висновки. Ми просто повинні трохи змінити своє ставлення, хоча б до ЗВТ з Європейським Союзом. Давайте говорити про це як про певний інструмент реалізації наших інтересів. І цей інструмент не треба абсолютизувати, але не треба його і недооцінювати.

**Завідувач кафедри Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету ім. Т. Шевченка**

В. А. МАНЖОЛА

Ми маємо десятирічний досвід європейської та євроатлантичної інтеграції, ми кожного року говоримо про успіхи з реалізації цих планів, ми говоримо про вступ до НАТО та ЄС... А в результаті ми маємо те, що маємо. Тоді йдеться, мабуть, про якісь закономірності, які ми, сказати б, не врахували. Таким чином, ми опинилися у вакуумі інтеграції і безпеки в цьому загальноєвропейському форматі; між потужними партнерами на Заході і Сході, які демонструють здатність до самостійних рішень, до самостійного діалогу між собою і до використання України у власних інтеграційних і безпекових планах. Отже, все це призводить до суттєвого зменшення простору для зовнішньополітичного маневру України.